

C/2023/1327

22.12.2023

Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Strategisk fremsynethed som et redskab til styring i EU og bedre regulering

(C/2023/1327)

Ordfører: Giorgio MAGLIOCCA (IT/EPP)

POLITISKE ANBEFALINGER

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG (RU)

Et velvalgt øjeblik

1. Det Europæiske Regionsudvalg bemærker, at man gennem strategisk fremsynethed på struktureret, systemisk og kollektiv vis kan foregribe og analysere de forskellige fremtidsscenarier og dermed træffe de mest hensigtsmæssige beslutninger;
2. understreger, at formålet med strategisk fremsynethed ikke er at forudsige fremtiden, men at forberede sig på den og dermed bidrage til foregribende styring på alle niveauer. Udvalget understreger derfor betydningen heraf for at øge modstandsdygtigheden og evnen til at reagere rettidigt og innovativt på ændringer på alle institutionelle niveauer EU i overensstemmelse med nærhedsprincippet, navnlig i komplekse, usikre og hurtigt skiftende sammenhænge;
3. minder om, at de endelige anbefalinger fra konferencen om Europas fremtid er baseret på borgernes forventninger til en fremadskuende, bæredygtig og fremtidssikret EU-indsats. Udvalget glæder sig i den henseende over Kommissionens anerkendelse af strategisk fremsynethed både som et tværgående mål for institutionen og som et styringsinstrument;
4. understreger, at fremsynethed bidrager til at skabe et langsigtet strategisk perspektiv, hvilket er særligt vigtigt for udarbejdelsen af en strategisk dagsorden for EU's fremtid i kølvandet på valget til Europa-Parlamentet i 2024 og set i lyset af vedtagelsen af den nye politiske dagsorden for 2024-2029 samt de indledende faser af den nye politiske cyklus;
5. beklager, at strategisk fremsynethed ofte udføres sporadisk og/eller er begrænset til en lille gruppe af analytikere og teknikere. Udvalget mener, at strategisk fremsynethed har en betydelig politisk værdi og derfor må betragtes som en proces for strategisk overvejelse inden for institutionerne, der omfatter en løbende dialog med deres omgivelser, interessenter og borgere. Slutmålet må være at bidrage til bedre forvaltning på flere myndighedsniveauer og fremtidsorienterede politikker, der i højere grad tager hensyn til borgernes behov;
6. mener desuden, at udpegelsen af en næstformand for Kommissionen med ansvar for strategisk fremsynethed samt indarbejdelse af strategisk fremsynethed i retningslinjerne for og værktøjskassen til bedre regulering (2021) er vigtige elementer. Udvalget forventer, at disse konkrete tiltag også vil få opbakning fra den nye Kommission og blive videreudviklet i fremtiden;
7. fremhæver potentialet i fremsynethed som et nyttigt redskab til strategisk styring, også med henblik på at skabe en bedre balance mellem budgetrelaterede og finansielle beslutninger. Ved at kortlægge de faktorer, der vil få størst indvirkning på fremtiden (og de dermed forbundne behov), bliver det nemmere at prioritere investeringer og tildele ressourcer til de områder, der kan få størst gennemslagskraft;

8. understreger behovet for på en tværgående og mere systematisk måde at integrere strategisk fremsynethed i alle EU-politikker for at forbedre EU's modstandsdygtighed og fremtidssikre politikudformningen i EU. Udvalget understreger samtidig, at udviklingen af en kultur med strategisk fremsynethed rettet mod bedre forvaltning på lokalt og regionalt plan og en bedre forbindelse til andre beslutningsniveauer er en integreret del af opbygningen af modstandsdygtighed samt foregribende og deltagelsesorienteret styring i hele EU og på globalt plan;

9. understreger, at de lokale og regionale myndigheder samt andre territoriale interessenter og borgerne — navnlig de unge — skal være centrale aktører i den strategiske fremsynsproces og bidrage aktivt til de valg, der er afgørende for deres fremtid.

Globale tendenser og territoriale udfordringer

10. Det Europæiske Regionsudvalg mener, at det er vigtigt rettidigt og systematisk at afdække virkningerne af den globale udvikling på lokalt og regionalt niveau. Faktisk er en bedre samordning af informationerne og kapaciteterne på de forskellige niveauer afgørende for at forstå og forberede sig bedre på de forskellige mulige scenarier;

11. mener derfor, at det er vigtigt at kortlægge de mest hensigtsmæssige metoder og kanaler, for at de lokale og regionale myndigheder og andre relevante territoriale interessenter (f.eks. de regionale udviklingskontorer) kan drage nytte af og/eller bidrage til de strategiske fremsynsaktiviteter, der allerede findes på europæisk plan;

12. minder i den forbindelse om, at ESPAS-rapporten ⁽¹⁾ om de globale tendenser og Kommissionens strategiske fremsynsrapporter skitserer de vigtigste udfordringer på alle forvaltningsniveauer i EU, navnlig målet om åben strategisk autonomi, behovet for at afbøde og tilpasse os til klimaforandringerne, behovet for at skabe balance mellem den grønne og den digitale omstilling og sikre økonomisk og social bæredygtighed samt det presserende behov for at mindske de voksende territoriale uligheder og konsekvenserne af den igangværende urbanisering. Udvalget understreger, at den største opgave er at undersøge, hvordan de kortlagte tendenser interagerer indbyrdes, samt rettidigt at forstå deres virkninger på lokalt og regionalt plan, men også virkningerne af de politikker og beslutninger, der træffes på europæisk plan, for at kunne imødegå dem. Udvalget understreger især, at det er vigtigt at foretage en grundig analyse af deres indvirkning på arbejdslivet, industripolitikken og den eventuelle forøgelse af de lokale, regionale og nationale skel;

13. påpeger, at det er i forbindelse med urbaniseringen, at de vigtigste globale tendenser mødes, og at urbanisering kan betragtes som drivkraft for mange af dem. Udvalget understreger desuden, at byerne skal håndtere et stigende antal tværnationale udfordringer og i stigende grad optræde som globale aktører: dette er relevant for den strategiske tænkning;

14. bemærker, at omstillingen finder sted i byerne, provinserne og regionerne. Udvalget understreger derfor, at det er nødvendigt, at disse processer styres på grundlag af strategisk, innovativ, deltagelsesbaseret og langsigtet territorial planlægning. Udvalget mener i den forbindelse, at en stedbaseret tilgang, tværsektorielle politikprogrammer ⁽²⁾, processer som intelligent specialisering, interregionale alliancer og innovationsøkosystemer kan fremme nye territoriale modeller for mere bæredygtige samfund og samtidig mindske risikoen for, at hele områder sakker bagud. Udvalget understreger, at strategisk fremsynethed er et hensigtsmæssigt instrument til at fremme sådanne processer;

15. opfordrer til, at debatten uddybes, hvad angår de mest nyttige og hensigtsmæssige tilgange til de beslutningsprocesser, der skal benyttes i forbindelse med territorial strategisk fremsynethed, idet der også tages højde for de metodiske begrænsninger og de særlige forhold og problematikker i den sammenhæng, hvor de finder anvendelse, f.eks. de voksende sociale sårbarheder, den lokale og regionale mangfoldighed og årsagerne til utilfredshed blandt borgerne.

⁽¹⁾ Det europæiske strategi- og politikanalyzesystem.

⁽²⁾ F.eks. politiske programmer, der kombinerer industri-, innovations- og uddannelsespolitikker.

Merværdien af territorial strategisk fremsynethed for EU's dagsorden for bedre regulering

16. Det Europæiske Regionsudvalg understreger, at strategisk fremsynethed er en integreret del af EU's indsats for og instrumenter til at sikre »bedre regulering«, der har til formål at udarbejde evidensbaseret lovgivning, der er bæredygtig, gennemsigtig og fremtidssikret, og som skaber mest mulig merværdi for EU's borgere. Udvalget bemærker, at denne tilgang er i fuld overensstemmelse med RU's princip om »aktiv nærhed«⁽³⁾;

17. opfordrer igen til, at der udvikles en resultattavle om geografiske sårbarheder i et tæt samarbejde med Kommissionens Fælles Forskningscenter for at øge kendskabet til disse risici og tage bedre hensyn til disse⁽⁴⁾;

18. gentager, at alle forvaltningsniveauer helt fra det lokale og regionale niveau råder over vigtige elementer i hver fase af livscyklussen for EU's lovgivning og politikker. Udvalget understreger i den forbindelse betydningen af tiltag såsom fælles indkredsning af fremtidige udfordringer og tendenser på lang sigt, nøje vurdering af deres indvirkning i forbindelse med udarbejdelsen af lovgivning, herunder på lokalt og regionalt plan (ved også at gøre territoriale konsekvensanalyser obligatoriske), kontrol af forenelighed med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet (herunder af RU og subnationale forvaltningsniveauer), revision af gennemførelsen af lovgivningen og vurdering af dens egnethed, herunder med kriterier vedrørende territorial virkning (f.eks. gennem RU's RegHub-netværk og Fit for Future-plattformen). Udvalget mener desuden, at fremsynsmetoder, såsom stresstest af politikkerne, kan bidrage til et bedre beredskab over for kriser og forstyrrende begivenheder, og tilskynder denne praksis;

19. påpeger, at etableringen af styringsgruppen for bedre regulering og aktiv nærhed (BRASS-G) samler RU's forskellige aktiviteter inden for bedre regulering på politisk plan. Muligheden for at integrere et RU-medlem i denne gruppe, der skal have fokus på strategisk fremsynethed, er under overvejelse.

Interinstitutionelt samarbejde om fremsyn

20. Det Europæiske Regionsudvalg bekræfter, at det er parat til at bidrage og tilføre merværdi til den interinstitutionelle indsats for strategisk fremsynethed, der fremmes af EU. Udvalget glæder sig i den forbindelse over de forslag, som RU's formandskonference vedtog i sin køreplan for strategiske fremsynsaktiviteter 2022;

21. foreslår at øge kendskabet til og bevidstheden om strategisk fremsynethed blandt RU's medlemmer og ansatte samt nøglepersonale i de lokale og regionale myndigheder. Udvalget vil i den henseende fremme uddannelsesaktiviteter, der er tilpasset de specifikke behov;

22. forpligter sig til at bidrage til de eksisterende interinstitutionelle samarbejdsaktiviteter, såsom aktiv deltagelse i ESPAS, »horisontafsøgning« og kortlægning af de mest relevante tendenser for fremtiden, hvilket vil fremme det lokale og regionale perspektiv. Udvalget opfordrer derfor til, at denne dimension indarbejdes i Kommissionens strategiske fremsynsrapport og ESPAS's rapport om de globale tendenser;

23. gentager sin hensigt om generelt at indarbejde strategisk fremsynethed i RU's udtalelser og glæder sig over, at et stigende antal studier til støtte for RU's arbejde indeholder fremsynselementer;

24. foreslår desuden at fremme synergier og bedre metoder til udveksling mellem byer, provinser og regioner, der ønsker at styrke deres strategiske fremsynskapacitet og/eller udveksle god praksis eller gensidige læringsprocesser;

25. forpligter sig derfor til at slå til lyd for sine medlemmers synspunkter på europæisk plan samt til at indsamle og udnytte de lokale og regionale myndigheders og andre lokale organers kompetencer og erfaringer inden for fremsynethed;

⁽³⁾ Konstruktiv inddragelse af alle forvaltningsniveauer i skabelsen af merværdi for EU.

⁽⁴⁾ Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse om kriseberedskab og -håndtering: øget modstandsdygtighed i Unionen og dens regioner og byer (EUT C 257 af 21.7.2023, s. 6).

26. er parat til i samarbejde med EU-institutionerne at fremme en tættere forbindelse mellem de strategiske fremsynsaktiviteter på lokalt og regionalt plan og dem på nationalt plan. Udvalget udtrykker derfor ønske om at blive informeret om og inddraget i de skiftende EU-formandskabers og/eller Kommissionens initiativer på dette område;

27. tilskynder Kommissionen (nærmere bestemt JRC) og Europa-Parlamentet (navnlig dets forskningstjeneste EPRS) til at samarbejde med RU om udviklingen af lettilgængelige og flersprogede instrumenter (manualer, kurser, værktøjskasser, osv.) til at fremme udbredelsen af fælles ekspertise og styrke de lokale og regionale myndigheders strategiske fremsynsstrukturer;

28. understreger, at der findes mange tilgange til strategisk fremsynethed, og at de lokale og regionale myndigheder med den nødvendige fleksibilitet bør vælge de metoder, der passer bedst til deres behov og kapacitet, dvs. udvikle deres egne tilgange;

29. opfordrer JRC til at arbejde tæt sammen med RU om at udvikle metodologiske tilgange og tematiske applikationer, der er tilpasset de subnationale myndigheders og lokale og regionale interessenters behov. Udvalget glæder sig derfor over RU's og JRC's samarbejde om at tilrettelægge en fremsynsundersøgelse vedrørende fremtiden for den grønne pagt (RU's arbejdsgruppe om den grønne pagt — going local).

Anbefalinger til strategisk fremsynethed med en territorial tilgang

30. Det Europæiske Regionsudvalg understreger betydningen af at medtage det lokale og regionale perspektiv og en omfattende strategisk vision i fastlæggelsen og gennemførelsen af dagsordenen for 2024-2029. Udvalget opfordrer derfor Europa-Parlamentet, rådsformandskaberne og Kommissionen til at tage hensyn til betydningen af denne dimension og medtage den i de respektive strategiske fremsynsrapporter og -aktiviteter;

31. anmoder om at blive hørt systematisk og rettidigt i forbindelse med udarbejdelsen af Kommissionens årlige strategiske fremsynsrapport og forpligter sig til at styrke det strategiske fremsynsaspekt i sin egen årlige rapport om regionernes og byernes tilstand i EU;

32. fremhæver den demokratiske værdi af at fremme deltagelsesbaserede strategiske fremsynsaktiviteter på lokalt plan og betydningen af bottom-up-bidrag til flerniveaustyring og en dagsorden for bæredygtig udvikling. Udvalget opfordrer derfor til, at borgerne og de lokale og regionale myndigheder oplyses om og inddrages i fremsynsaktiviteter såsom horisontafsøgning, identificering af svage signaler og tendenser på lang sigt, fastlæggelse af mulige scenarier og fælles kortlægning af mulighederne for fremtiden;

33. påpeger, at en fremtidig revision af den interinstitutionelle aftale om bedre regulering klart bør anerkende strategisk fremsynethed som et afgørende element i denne dagsorden. Udvalget understreger i den forbindelse, at der bør tages større hensyn til RU, og at udvalget bør spille en større rolle, navnlig i Udvalget for Forskriftskontrol, i betragtning af dets medlemmers politiske legitimitet og af de erfaringer, som det kan bidrage med fra det lokale og regionale niveau;

34. understreger, at RU bør have adgang til treparts møderne i den fælles beslutningsproces på grundlag af revisionen af den interinstitutionelle aftale og gentager sit tilsagn om at undersøge nye måder at påvirke den interinstitutionelle dialog i EU på. Dette er så meget desto mere relevant set i lyset af anerkendelsen af strategisk fremsynethed og den lokale og regionale dimension heraf som et centralt element på EU's dagsorden;

35. anmoder om, at de lokale og regionale myndigheders og RU's rolle i udformningen af EU's politikker styrkes. Udvalget mener eksempelvis, at de politiske beslutningstagere bør inddrages mere i stresstest for at foregribe og revidere EU-lovgivningen og tilpasse politikkerne ⁽⁵⁾;

36. opfordrer de øvrige EU-institutioner til at hjælpe RU med at styrke de lokale og regionale myndigheders fremsynskapacitet gennem passende formidlings- og uddannelsesaktiviteter for de lokale og regionale politiske beslutningstagere og lokale offentligt ansatte. Udvalget anmoder om deres samarbejde for at højne de lokale og regionale strategiske fremsynsaktiviteters profil og synlighed i alle faser af EU's beslutningsproces;

⁽⁵⁾ Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — EU's Myndighed for Kriseberedskab og -indsats på Sundhedsområdet (EUT C 301 af 5.8.2022, s. 33).

37. opfordrer de lokale og regionale myndigheder til at investere i strategisk fremsynethed og det bidrag, det kan yde, f. eks. med hensyn til en mere langsigtet, systematisk, sammenhængende og deltagelsesbaseret territorial planlægning, dvs. mere innovative og bæredygtige udviklingsstrategier.

Bruxelles, den 11. oktober 2023.

Vasco ALVES CORDEIRO

Formand for
Det Europæiske Regionsudvalg